

ΡΟΥΛΑ ΣΑΜΑΪΛΙΔΟΥ

Ένας Τούρκος
στο σαρόνι μου

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Μιχαήλ
Σιδερη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

-1-

Γιατρός στο ίδρυμα Μπαλουκλί απ' όπου είχαν περάσει οι καλύτεροι και διασημότεροι γιατροί! Μόνιμη δουλειά με σταθερό εισόδημα. Με ικανοποίηση ο Τζεμάλ διάβασε το έγγραφο που του ανακοίνωνε την πρόσληψή του στο εν λόγω ίδρυμα. Ευτυχής συγκυρία βέβαια να καταλάβει αυτή τη θέση, καθώς η μείωση του πληθυσμού των Ρωμιών τα τελευταία χρόνια τους ανάγκαζε πλέον να δέχονται στους κόλπους τους και άριστους Τούρκους επιστήμονες και νοσηλευτές για να στελεχώσουν τα ιατρεία, τα εργαστήρια και το γηροκομείο τους. Το διάβασμα, οι κόποι του, η αφοσίωση στον στόχο του, οι προσπάθειές του είχαν ανταμειφθεί. Θα μπορούσε πλέον να προσφέρει στους ανθρώπους, να απαλύνει τον πόνο τους, γιατί το επάγγελμά του για 'κείνον ήταν λειτούργημα.

Δεν μπορούσε όμως να φανταστεί πως εκείνη η μέρα του Οκτώβρη θα έφερνε ακόμη ένα σημαντικό γεγονός που θα παραμέριζε, θα σκίαζε τη χαρά του. Πάλευε ακόμη να την κουμαντάρει, όταν ήρθε εκείνο το τηλεφώνημα από το Αϊδίνι και η φωνή του πατέρα του βραχνή, με

κάποιους λυγμούς να του ξεφεύγουν, ακούστηκε άψυχη στην άλλη άκρη της γραμμής:

«Αγόρι μου, η θεία Ντιλέκ μας άφησε χρόνους... Τουλάχιστον δεν υπέφερε, έφυγε όρθια όπως επιθυμούσε».

Το πώς και το γιατί δεν είχαν σημασία. Άφησε όμως τον πατέρα του να μιλά να ξαλαφρώσει ανακαλώντας κάθε λέξη της, κάθε έκφραση, τους μορφασμούς της, το χαμόγελό της όταν τον έβλεπε, το άγγιγμά της το μπτρικό να του φτιάχνει τον γιακά, το σακάκι ή τα μαλλιά, που μερικές φορές επέμεναν να είναι ατίθασα, το τρυφερό της χάδι.

Με μια γεύση στυφή στο στόμα έκλεισε το τηλεφώνω χωρίς να πει λέξη για την πρόσληψη. Δεν είχε θέση εκείνη τη στιγμή μέσα στην πίκρα. Είπε μόνο λόγια παρηγοριάς και υποσχέθηκε πως θα είναι παρών στην κηδεία. Η οδύνη του πατέρα του φαινόταν ολοκάθαρα σε όλη τη διάρκεια της συνομιλίας τους. Κι ήταν φυσικό. Κάθε αιφνίδιος θάνατος αγαπημένου προσώπου βρίσκει τους ανθρώπους απροετοίμαστους να διαχειριστούν τα συναισθήματά τους. Πόσο μάλλον για εκείνους. Ήταν τα μοναχοπαίδια δύο αδελφών. Η ζωή είχε θελήσει να χαρίσει στην καθεμία τους μόνο από ένα παιδί μα να τα μεγαλώσουν σαν να ήταν αδέρφια. Χέρι με χέρι στα παιδικά και εφηβικά τους χρόνια και όσο μεγάλωναν και ωρίμαζαν, τόσο μεγάλωνε και αδελφική τους αγάπη. Μια αγάπη που το πέρασμα του χρόνου και κάποιες αντίξοες προσωπικές καταστάσεις δεν μπόρεσαν να σβήσουν.

Πλησίασε στο παράθυρο και ακούμπησε στο παραπέτο. Έξω η σκοτεινιά προσπαθούσε να καταπιεί το φως της μέρας. Οι τελευταίες πινελιές του ήλιου πάνω στον ουρανό έσβηναν κι αυτές. Μπερδεμένες οι θύμψες έκαναν μια νοσταλγική

διαδρομή στο μυαλό του. Όσα είδε, όσα άκουσε μέσα από τις αφηγήσεις των δικών του ξανά και ξανά, χωρίς ούτε μία στιγμή να βαρεθεί, άλλες χαρούμενες, άλλες αστείες. Τίποτε δεν είχε ξεχάσει. Όλα μέσα στην καρδιά του ήταν θρονιασμένα. Και μια νέα συγκίνηση του μπούκωσε το στήθος, με το στόμα του ξάφνου να παίρνει άλλη γεύση. Γλυκιά.

Η σχέση της Ντιλέκ και του Χικιμέτ αρχικά ήταν, θαρρείς, σχέση μάνας και παιδιού. Μεγαλύτερη εκείνη, με πρόωρη ανάπτυξη, είχε διοριστεί αυτόβουλα προστάτιδα, κάτι σαν φύλακας-άγγελος του Χικιμέτ. Με μάτι άγρυπνο τον παρακολουθούσε στην κούνια του μην κλάψει και αργότερα στα παιχνίδια του στους γύρω μαχαλάδες. Κεραυνός τα μάτια της και έτοιμη να καταχερίσει όποιο παιδί τον ενοχλούσε ή όποιο τολμούσε να τον αδικήσει, προκαλώντας όμως την οργή του μην εκτεθεί στους συνομηλικούς του.

«Φύγε, Ντιλέκ, από τα πόδια μου» ψιθύριζε μέσα από τα δόντια του με ένα στράβωμα των χειλιών του, συνθησιμένη γκριμάτσα όταν δυστροπούσε.

Η Ντιλέκ όμως σπάνια αποτραβιόταν και ιδίως όταν έβλεπε να τον γυροφέρνει εκείνο το αλπιόπαιδο ο Χασάν. Ψηλότερος από τα υπόλοιπα συνομηλικά του παιδιά, πιο δυνατός και πονηρός, είχε χριστεί αρχηγός τους και τους παρέσυρε να ξεμακραίνουν.

«Μπελάδες, μπρε, θα βρεις με δαύτον. Είναι οροσπού τσοιζουγού¹, δεν τον εμπιστεύομαι. Να τον αποφεύγεις».

«Προσέχω, Ντιλέκ, μη νοιάζεσαι» απαντούσε εκείνος να την καθησυχάσει, ξεσπώντας σε γέλια κελαρυστά με το ύφος της.

1 παλιόπαιδο

«Με κοροϊδεύεις, μπρε, αλλά δεν πειράζει. Αρκεί να φυλάγεσαι».

Φυλαγόταν ο Χικμέτ μα μια μέρα που ο Χασάν τον στρίμωξε σε μια γωνιά, έτοιμος να του φέρει μια πέτρα στο δόξα πατρί, ευτυχώς που ήταν κοντά η Ντιλέκ και επενέβη. Με ρουθούνια που έτρεμαν από οργή τον άρπαξε από τον καρπό τόσο δυνατά, που η πέτρα ξέφυγε από τη χούφτα του και η κραυγή του τράνταξε ολόκληρη την αλάνα.

«Ούτε να διανοηθείς να τον αγγίξεις! Να βρεις τόπο να κρυφτείς γιατί θα σε ξεκάνω...» τον απείλησε σφίγγοντας τα δόντια της.

Η άγρια ματιά της, η μελανιά στο χέρι του από το σφίξιμο της Ντιλέκ –ενδείξεις πως δεν αστειευόταν– αλλά και η ντροπή που ένιωσε να τον κάνει καλά ένα κορίτσι μπροστά στους φίλους του, τον έκαναν να χάσει το στέμμα και το σκίπτρο που είχε αποκτήσει με το νταπλίκι του και να απομακρυνθεί σε άλλες γειτονιές για νέους αυλικούς και κατακτήσεις.

Αλλά κι όταν ο Χικμέτ ξεχνιόταν στο παιχνίδι, οι γονείς του εκείνη έστελναν να τον αναζητήσει. Η Ντιλέκ με την ψυχή στο στόμα έπαιρνε σβάρνα όλους τους δρόμους και ήταν ικανή να κωθεί ακόμη και μέσα σε εγκαταλελειμμένα σπίτια Ρωμιών ή και σε χαλάσματα να τον ξετρυπώσει. Φοβόταν πως, εκτός από τον κίνδυνο να πέσει κανένας τοίχος ή κοτρόνα στο κεφάλι του, μπορούσε σε τέτοιους χώρους να κολλήσει καμιά αρρώστια, μιας κι εκεί μέσα τριγύριζαν ένα σωρό ψωριάρικα αδέσποτα, σκυλιά και γάτες κάθε ηλικίας, μεγέθους και χρώματος, ψάχνοντας αρουραίους.

«Μπρε, δεν σου είπα πως στα καλάσματα τριγυρνά η πανούκλα;» τον φοβέριζε και ο Χικμέτ έφτιαχνε με τη φαντασία του πως αυτή η πανούκλα ήταν μια αγριωπή μάγισσα που καβάλα στη σκούπα της πετούσε να βρει παιδιά να τα καταβροχθίσει. Μέχρι που κάποιος τον πληροφόρησε πως δεν ήταν μάγισσα, ούτε τέρας, αλλά κολλητική αρρώστια. Έτσι, στις επόμενες αναφορές της Ντιλέκ ανταπέδιδε με μια αδιάφορη ματιά και διαμαρτυρόταν εκνευρισμένος:

«Πρέπει να καταλάβεις, Ντιλέκ, πως μεγάλωσα και μπορώ να προστατεύω τον εαυτό μου από γιατί και από σκυλιά, από μάγισσες και αρρώστιες».

Παρά τις κόντρες τους, αγάπη υπήρχε με το παραπάνω. Γι' αυτό και αργότερα, παλληκαρακί πια, στο κατώφλι της εφηβείας, σε εκείνη εξομολογιόταν τα πάντα· τα παράπονά του, τις αταξίες του, τα πρώτα του σκιρτήματα. Σε εκείνη κατέφευγε ακόμη κι όταν ήταν θλιμμένος ή βαριόταν, γιατί είχε την ικανότητα να του φτιάχνει το κέφι με τα καλαμπούρια της και να τον κάνει να βλέπει τον κόσμο πιο όμορφο, πιο χαρούμενο, πιο φωτεινό.

Μεγαλώνοντας δεν άλλαξε η σχέση τους. Σε εκείνη πάλι εξομολογιόταν τους έρωτές του και έπαιρνε τις συμβουλές της. Αλλά και να μην ήταν παρούσα η Ντιλέκ, πάντα ο Χικμέτ την ένιωθε αόρατα συμμετόχη στην καθημερινότητά του. Μα αυτό μέχρι που εκείνη παντρεύτηκε και έμεινε έξω από τη σκιά της. Να έπαιρνε και κανέναν της προκοπής! Ο σύζυγος της Ντιλέκ μετά τον γάμο έδειξε το αληθινό του πρόσωπο. Ένας άχρηστος ήταν, με δύστροπο και επιθετικό χαρακτήρα, που τα έβαζε με όλο τον κόσμο και πρώτα απ' όλους με την ίδια. Την κακομεταχειριζόταν,

την έβριζε, τη χτυπούσε και εκείνη η άμοιρη τα υπέμενε και σώπαινε, ελπίζοντας μήπως αλλάξει κάτι στο μέλλον. Ούτε παιδιά δεν μπόρεσε τουλάχιστον να της χαρίσει να έχει μια παρηγοριά και ένα στήριγμα στα γηρατειά της. Ευτυχώς, ο Θεός τη λυπήθηκε και τον πήρε γρήγορα στον άλλο κόσμο, γλυτώνοντας την Ντιλέκ από τη ζοφερή ζωή που έκανε μαζί του και τον Χικμέτ από τη φυλακή. Με την αλλαγή των ρόλων τους στο πέρασμα των χρόνων, ήταν ο μόνος στον οποίο η Ντιλέκ είχε εξομολογηθεί το τι τραβούσε.

«Στ' ορκίζομαι θα τον σκοτώσω αν μάθω πως άπλωσε πάλι χέρι πάνω σου να σε χτυπήσει!» είχε πει αφρίζοντας.

Μετά τον θάνατο του άντρα της, η Ντιλέκ χωρίς πόρους ήταν δύσκολο να επιβιώσει. Από τους γονιούς της κανείς δεν ζούσε. Ο πατέρας της είχε σκοτωθεί σε εργατικό ατύχημα πριν χρόνια και η μάνα της η Αρζού, που θα μπορούσε να την περιμαζέψει, είχε κι αυτή αποδημήσει. Η αρρώστια από την οποία έπασχε είχε φέρει αβάσταχτους πόνους στη ράχη της τα τελευταία χρόνια και την ανάγκαζε να περπατά σκυφτά, λες και προσκυνούσε τον Θεό που λάτρευε όλες τις ώρες της μέρας. Ο θάνατος ήρθε σαν λύτρωση. Μόνη πια στον κόσμο, η Ντιλέκ δεν είχε άλλους συγγενείς να ακουμπήσει, παρά μόνο τον Χικμέτ και τους γονείς του. Ο Χικμέτ είχε κάνει κι αυτός τη δική του οικογένεια, αλλά με τη γυναίκα του τη Νουρ η Ντιλέκ δεν είχε και τις καλύτερες σχέσεις. Όχι πως ήταν κακιά, αλλά να, την ενοχλούσε που είχε καταφέρει να βάλει τον «αδελφό» της στο βρακί της. Η έλλειψη πυγμής από μέρους του και η απόλυτη σύμπνοια στις αποφάσεις της για αποφυγή καβγάδων –το λιγότερο– την εκνεύριζαν.

Και βέβαια η ψευδαίσθηση πως ίσως κάτι θα άλλαζε στο μέλλον ήταν αυταπάτη.

«Καλύτερα στο σπίτι των θείων μου» σκέφθηκε και δεν είχε άδικο.

Ο Μεχμέτ και η Αϊφέρ, η αδελφή της μητέρας της, δεν χρειάζονταν παρακάλια. Οι ίδιοι άνοιξαν το σπίτι τους και την αγκαλιά τους να την προστατέψουν, να απαλύνουν τη θλίψη των ματιών της, που είχε γίνει μόνιμη όσο ζούσε με τον άντρα της.

«Εδώ, γκουζούμ, θα μείνεις. Τη θέση του γιου μας του Χικμέτ θα πάρεις. Μας λείπει η ανάσα του από τότε που έκανε οικογένεια και άνοιξε δικό του σπιτικό. Κανένας δεν θα σε διώξει από δω. Θα φύγεις μόνο όταν εσύ το θελήσεις» είχε πει ο Μεχμέτ και ας μην είχε δικό του αίμα.

Ο Μεχμέτ ήταν άνθρωπος εσωστρεφής, μαλακός, πράος, ευγενικός, τρυφερός, με σοφία και ευαισθησίες. Με μια καλοσύνη που δεν την αντάμωνες συχνά. Χρήματα, πολυτέλεια και αίγλη δεν λαχτάρησε ποτέ του όπως άλλοι. Μια απλή ζωή ήθελε αλλά μέσα στην αγάπη. Πάρε-δώσε με πολλούς δεν είχε. Ακόμη και τους καφενέδες απέφευγε, χώρους που προτιμούσαν ιδιαίτερα οι Αϊδινιώτες να αράξουν –άλλοι για να πιουν καφέ ή τσάι, άλλοι για να ρουφήξουν ηδονικά τους ναργιλέδες τους, αργοσέρνοντας τις χάντρες των κομπολογιών τους, και άλλοι για να πιάσουν κουβέντα για τα πολιτικά της χώρας τους, με τα πνεύματα συχνά να οξύνονται.

«Υπάρχουν αρμόδιοι να ασχοληθούν με αυτά τα θέματα» έλεγε ο Μεχμέτ και γύριζε την πλάτη, θέλοντας να απέχει απ' ό,τι θα μπορούσε να φέρει αναβρασμούς, διαπληκτισμούς και προβλήματα στη ζωή τους. Η οικο-

γένειά του και οι δουλειές του μόνο τον ενδιέφεραν και ήταν ευχαριστημένος μέσα στον μικρόκοσμό του.

Τα πρώτα χρόνια βέβαια της κοινής ζωής του Μεχμέτ και της Αϊφέρ ήταν δύσκολα. Μετά τους τόσους πολέμους στη χώρα τους και ιδιαίτερα με τον τελευταίο, της Ανεξαρτησίας όπως τον ονόμαζαν, το σαντζάκι του Αϊδινίου-Αϊντίν για τους Τούρκους, με τους έντεκα ελληνικούς οικισμούς, τα γιουνανοχώρια, δεν είχε καμιά σχέση με την πρωτινή του όψη.

Η Αϊφέρ, ως γνήσια Αϊδινιώτισσα, αναπολούσε συχνά με συγκίνηση εκείνα τα χρόνια τα παλιά των παιδικών της χρόνων, όταν συμβίωναν αρμονικά σ' αυτήν την εύφορη πεδιάδα του Μπουγιούκ Μεντερές² Οθωμανοί, Ρωμιοί, Εβραίοι και Αρμένιοι. Τότε που όλοι, χριστιανοί και μουσουλμάνοι, συναντιούνταν στους δρόμους ή στην αγορά και κουβέντιαζαν μονιασμένοι, χωρίς να δίνουν βάση στις παρεξηγήσεις της γειτονιάς ή τους μικροκαβγάδες του καφενέ. Αντάμα ρουφούσαν τον καφέ, το τσάι ή τον ναργιλέ τους, οι γυναίκες αντάλλασσαν καλέσματα και επισκέψεις, συνταγές για γλυκά και φαγητά, έλεγαν χωρατά, ιστορίες, μύθους και παραμύθια των λαών τους. Έχθρες και μίση δεν κρατιούνταν πάνω από μία βδομάδα εκτός από κάποιες εξαιρέσεις. Κοιτούσαν μόνο να έχουν τα απαραίτητα να θρέψουν τις οικογένειές τους.

Ευτυχώς τα εργοστάσια και τα εργαστήρια ανθούσαν στο βιλαέτι του Αϊδινίου. Οι Ρωμιοί βέβαια υπερετερούσαν σ' αυτόν τον τομέα αλλά δεν είχε καμιά σημασία. Δουλειές έδιναν σε όλο τον κόσμο και δεν πείραζαν κανέναν.

2 Μαϊάνδρος ποταμός